

Få kilometer senere står vi foran en lille landhandel i landsbyen Bazum og et monument for den tapre russiske soldat. På bænken sidder fem ældre mænd i sort. De er meget snakkesalige, pjattede og nysgerrige. Snart bliver vi budt på vodka og vandmelon. Udskæringen af melonen foregår med lommekniv på en lille mur og hvide papglas bliver fyldt med vodka

Der skåles livligt

Der er også to slags ost og et brød. Der skåles livligt her i middagsheden, og jeg er snu nok til at stille det tomme glas fra mig på taget af en bil. De som stiller det på muren, får det nemlig fyldt op på et sekund og så er der ingen kære mor. Pludselig kalder tolken bestemt: »Afsted, afsted« - de er på vej ind efter flaske nr. to.

Efter dette herlige indslag skal vi møde familien, som består af et ældre ægtepar, Henrik og Emilia og sønnen Sargis, der er bror til tolkens gode veninde og som arbejder inde i byen.

Sønnen viser rundt ved bistader, frugttræer, tomater og agurker, som gror temmelig løssluppet på friland. I en lille stald er der et par svin og i en anden mørk og kold lille bygning står to små kvier. Familiens køer er på græs. Henrik tager sig af dem, men normalt finder de selv hjem, når de skal malkes. Der disktes op med vin og juice i den fine stue af de nydeligste glas og kaffekopper, og tolken har taget bagværk med. Malingen skaller af og gulvtæppet er slidt. Brændeovnen er fjernet om sommeren. De viser os et sodet hul i loftet, hvor aftræksrøret passer. Om vinteren er ovnen oppe imod 30 minusgrader og et uisoleret hus.

Til gengæld er her hjertevarme, skal jeg lige love for. Bedste vimser rundt og sørger for os og tager det som en stor oplevelse at hendes hjem er invaderet af syv store fremmede mænd.

Siden går turen op på et højdedrag, forbi en kirkegård for at ende ved nogle omfattende kartoffelbede og æble-

og blommetræer. Overalt bliver vi budt på smagsprøver. Indhegningen består bl.a. af bildøre og rustent skrot. Jeg spørger Henrik hvad der sker om få år, når han ikke længere kan passe kørerne og grøntsagerne. »Jeg kender svaret« siger Gayaneh, men spørger alligevel Henrik og Sargis: Det hele bliver solgt fra og jorden kommer til at ligge brak. Det er det samme der sker overalt. Her er virkelig tale om udkants-armenien, og ingen tager det alvorligt.

Besøget i Bazum hos familien er forbi. Minibussen tager os tilbage til Vanadzor som er landets tredjestørste by. Vejen er ligesom at køre på et vaskebrædt og effekten forstærkes af, at vi sidder på bagperronen. Gayaneh griner: »I sagde jo at I ville køre med offentlig transport«.

En spiritus- og vinbutik suger os ind på et øjeblik. Alt er 10 - 20 procent billigere end i hovedstaden. Der købes cognac af mærket Ararat opkaldt efter bjerget af samme navn. Armenien har en tradition for cognac fremstilling der går tilbage til 1887. Under krigen sendte Stalin kassevis af de dyre dråber til Churchill, der udelukkende drak armensk cognac. Landet var eneleverandør til hele Sovjetunionen i den periode.

Årgangscognac og frisk gedeost

Gayaneh foreslår at vi lejer vores egen bus for 12.000 dram (= 180 Dkr.) de to timer hjem. Fordelen er, at hun kan få chaufføren til at stoppe, når vi har vi lyst. Det har vi bl.a. da vi spotter hundredvis af får og nogle fårehyrder i vejsiden og senere, da vi passerer et monument med det armenske alfabet i vejsiden, hvor hvert bogstav har sin pedestal. Alfabetet består af 39 bogstaver og der er ingen relationer til andre sprog.

Søndag besøger vi monumentet for folkemordet som ligger i byens udkant. I 1915, hvor det osmanniske rige stod foran sin opløsning og det nuværende Tyrkiet var i sin skabelse, besluttede man at udrense og fordrive samtlige armenere på den mest bestialske vis. Det er,

forståeligt nok, en begivenhed der fylder uendeligt meget i den armenske folkesjæl og det hjælper ikke, at man aldrig har modtaget en officiel undskyldning fra Tyrkiet. De mange film og plancher gør indtryk på én, selvom de sorthvide grynnede billeder vidner om, at det er 100 år siden at overgrebene fandt sted. I lufthavnen og på store skilte langs vejene møder man et stiliseret billede af et ansigt med fez og tyrkeroverskæg side om side med en Hitler med pandelok og moustache og tallene 1915 og 1945. Det stikker dybt det her og besøget på museet er et must for at forstå at det stadig er en begivenhed, der har stor betydning for armenierne.

Bænket som konger

Søndag aften inviterer vi Gayaneh på restaurant med folkemusik. Vi sidder bænket som syv konger og en dronning på tunge spisestole med højt ryglæn. Seksmandsorkesteret spiller på traditionelle instrumenter. Kun klarinetten kender vi på forhånd. Duduk armeniens nationalinstrument, - minder om en træfløjte med bambusmundstykke og har en meget vemodig klang.

De to sangere vejer + 110 kg. Gayaneh opfordrer os til at synge en sang og valget falder på nationalsangen, som er den eneste vi alle kender teksten på. Det er en komplet succes og den efterfølges prompte af den armenske ditto.

Således går dagene blandt skønne mennesker i dette dejlige land. Mandag venter en landskamp, - den er ikke noget at skrive hjem om. Vi har fået fremstillet t-shirts med teksten: »Vi elsker øl og at se på kvinder og fodbold, men især elsker vi Armenien og vi lover at synge Charles Aznavour, når vi har vundet kampen på mandag«.

Den kendte franske sager Charles Aznavour har armenske rødder og teksten affødte rigtig mange gode grin i løbet af de seks dage vores besøg varede og blev citeret i aviser og på tv.